

Od učenika do učitelja mentora

Kušan, Tea

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:528308>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-31**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE**

TEA KUŠAN

DIPLOMSKI RAD

OD UČENIKA DO UČITELJA MENTORA

Zagreb, srpanj 2019.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE
(Čakovec)

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime pristupnika: Tea Kušan

TEMA DIPLOMSKOG RADA: Od učenika do učitelja mentora

Mentor: doc. dr. sc. Goran Lapat

Zagreb, srpanj 2019.

ZAHVALE

Posebno zahvaljujem svom mentoru, profesoru doc. dr. sc. Goranu Lapatu na savjetima i ukazanoj podršci, strpljenju i vodstvu prilikom pisanja ovoga diplomskog rada.

Hvala mojoj prijateljici i najboljoj kolegici Jeleni Prepolec na strpljenju i ljubavi tijekom našeg studiranja.

Zahvaljujem se učiteljici razredne nastave na sudjelovanju u istraživanju prilikom pisanja diplomskog rada.

Od srca hvala mojoj obitelji i prijateljima na ukazanoj podršci koju su mi pružali tijekom studiranja te im hvala na bezuvjetnoj ljubavi.

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	1
SUMMARY: From student to mentor teacher	2
1. UVOD.....	3
2. UČITELJ.....	4
2.1. Ministarstvo znanosti i obrazovanja	4
2.2. Učiteljstvo kao profesija.....	4
2.3. Tko je učitelj?.....	5
2.4. Kompetencije učitelja.....	6
2.5. Zadovoljstvo poslom	7
2.6. Razvoj sustava izobrazbe učitelja kroz godine.....	8
2.7. Sustav izobrazbe učitelja danas	9
2.8. Promjene u radu u školskoj godini 2018./2019.....	10
2.9. Eksperimentalna škola „Škola za život“ iz perspektive učenika	10
3. NAPREDOVANJE UČITELJA	11
3.1. Učitelj mentor.....	11
3.2. Elementi za napredovanje.....	12
3.3. Plaće učitelja.....	14
3.4. Novčana nagrada	15
4. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA.....	17
4.1. Metoda istraživanja	17
4.2. Cilj istraživanja.....	17
4.3. Uzorak	17
4.4. Postupak	17
5. INTERVJU	18
6. REZULTAT ISTRAŽIVANJA	36
7. RASPRAVA.....	37

8. ZAKLJUČAK.....	38
9. LITRATURA.....	39

SAŽETAK

Svrha i cilj rada bio je saznati životni put učitelja do zvanja učitelja mentora. Također željelo se saznati kako neka osoba nakon završenog srednjoškolskog obrazovanja zna što želi raditi ostatak života i što se sve mora dogoditi da bi odabrala neko zvanje. No, uz sam odabir profesije osoba se susreće s brojim izazovima prilikom ostvarenja svog cilja. Učiteljstvo kao profesija postoji već stoljećima i bez nje je život nezamisliv. Učimo u školskim ustanovama, no i izvan njih. U školskim ustanovama postoje osobe koji su itekako potrebne mladim ljudima da ih se usmjeri na pravi put. Naglasak je na učiteljima, ali ne smijemo zaboraviti i ostale djelatnike škole. Da bismo postali učiteljem potrebno je mnogo volje i truda, ali i ono najvažnije – potrebno je odgovarajuće obrazovanje. Kroz godine se sustav mijenja te se ispred svake nove generacije stavljaju razni zahtjevi da bi se došlo do statusa učitelja. Unatoč raznim zahtjevima cilj je jednak. Status učitelja stječe se obrazovanjem na učiteljskom studiju čime se po završetku studija stječe određeni akademski naziv. Nakon završetka studija mladi učitelji imaju obvezu stažiranja godinu dana u školi. Također, kao i u svakom zvanju pa tako i u ovome poželjne su određene kompetencije. Mogućnost napredovanja stječe se tijekom rada u školskoj ustanovi nakon određenog radnog staža te prikupljanjem određenih bodova. Stručne osobe razmatraju našu dokumentaciju prilikom želje za mogućnošću napretka te odlučuju o tome postoji li mogućnost napretka ili ne. Učiteljica razredne nastave ostvarila je svoje snove i postala učiteljicom, a kasnije i učiteljem mentorom. Put do snova je trnovit, ali ne i nemogući. Učiteljica razredne nastave je pravi dokaz tome.

Ključne riječi: učitelj, učitelj mentor, napredovanje, kompetencije

SUMMARY: From student to mentor teacher

The purpose and goal of the graduate thesis was to know the lifetime of the teacher as teacher mentor. I also wanted to find out how somebody after completing high school education knows what they want to do rest of their life and what needs to happen to choose this profession. But with the choice of profession the person faces many challenges in achieving their goal. Teaching as a profession exists for centuries and without it life is unimaginable. We learn in school institutions, but also outside them. In school institutions are people who are very necessary for young people to focus on the right path. The emphasis is on the teacher, but we mustn't forget the other school employees. To become a teacher is a necessity of much will and effort, but also the most important thing is appropriate education. Over the years the system is changing and in front and every new generation gets new demands that lead to a mentor teacher. The vocation of a teacher gets educated in a teacher's study and after the completion of the study we get the academic title. After graduation, young teachers have a one-year internship obligation at school. Also, as in every vocation and even in this, certain competencies are desirable. The ability to progress is achieved during the work at a school after a certain period of work and by collecting certain points. Professional persons are considering our documentation in achieving the desired progress and deciding whether or not is any prospect of progress. Teacher Snježana Turk realized her dreams and become a teacher and later a mentor teacher. The way to dreams is trivial, but not impossible. This teacher is a real proof of it.

Keywords: teacher, mentor teacher, advancement, competence

1. UVOD

Ljudi uče od rođenja. Uče kako hodati, jesti, ponašati se, a sve kako bi opstali u društvu. Samim rođenjem ljudi postanu učenici iako nisu toga ni svjesni. Nakon nekoliko godina svog malog, dječjeg života stižu i prve obveze. Prva ozbiljnije obveze počinju upisom u prvi razred osnovne škole. Sve ono što je naučeno kod kuće itekako je korisno u školi. Postojeće znanje se nadopunjuje su školi uz pomoć učitelja. Učitelji su kao i roditelji - vrijedni i brižni ljudi koji učenike pripremaju za život koji ih čeka. No, postati učiteljem nije nimalo lako, no nije i nemoguće. Potrebno je završiti srednju školu te upisati pedagoški fakultet kako bi se stekla diploma koja omogućava ulazak u školu i rad u zvanju učitelja. U zvanju učitelja kroz godine motivirani učitelji stječu status učitelj mentor. Taj status stječu ispunjavanjem određenih uvjeta. Svaki ispunjeni uvjet boduje se određenim brojem bodova.

Razlog odabira ove teme bio je kolegij *Školski propisi i dokumentacija* koji sam slušala na 5. godini svog školovanja kao i sama učiteljica razredne nastave koja je od prvog dana moj uzor.

2. UČITELJ

2.1. Ministarstvo znanosti i obrazovanja

Broj ministarstava u Republici Hrvatskoj godinama se mijenjao kao i imena nekih od njih. Danas Republika Hrvatska ima 20 ministarstava. Jedno od njih je i Ministarstvo znanosti i obrazovanja (*nekada Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa*) (Ministarstva i državna tijela, 2019). Kao i svako ministarstvo, pa tako i ovo ima određene zadatke koje treba obaviti. Ministarstvo znanosti i obrazovanja obavlja poslove koji se odnose na sustav predškolskog odgoja, osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja u zemlji i inozemstvu; nacionalni kurikulum; udžbenike, normative i standarde te druge uvjete za odgojno-obrazovni rad; razvitak školstva; učenički standard; inspekcijski nadzor; osnivanje i nadzor nad zakonitošću rada ustanova te osiguravanje financijskih i materijalnih uvjeta za rad u odgoju i obrazovanju; osposobljavanje djece, mladih i odraslih za stjecanje tehničkih znanja i vještina te djelatnost udruga u ovom području. Ministrica znanosti i obrazovanja je prof. dr. sc. Blaženka Divjak (Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, 2016).

2.2. Učiteljstvo kao profesija

Učiteljska profesija postoji od predcivilizacijskog doba, kada su časni starci i ugledne žene jednom godišnje odvodili posebno muške i posebno ženske adolescente na sakrosaktna mjesta (iz kojih se kasnije razvijaju svetišta, škole i crkve) gdje su ih poučavali uspješnom obavljanju određenih poslova u zajednici. Na kraju poučavanja njihovo znanje provjeravalo se vrlo strogim završnim ispitom zrelosti. Takav ispit uvodio je mlade u svijet odraslih. Nakon pojave pisma razvija se profesionalno osvješćivanje učitelja. Kolijevka prve škole smatra se u Sumeru (prastara država u južnoj Mezopotamiji). Učiteljstvo kao i ostale profesije mora se temeljiti na skupu teoretskog znanja i tehnika. Ta znanja i tehnike vidljiva su prilikom rješavanja problema u novim i ponekad neočekivanim situacijama. Korištenjem znanja i tehnika iz više znanstvenih disciplina (psihologija, pedagogija, metodika, informatika i dr.) učiteljska profesija je interdisciplinarna (Cindrić, 1995).

2.3. Tko je učitelj?

Da bi se odgojno-obrazovni proces mogao ostvariti potrebni su nam ljudi. Oni su osnovni pokretači, nositelji te realizatori samog procesa. Odgojno-obrazovni proces čine nastavnici, učenici i roditelji te svaki od tih subjekata ima svoju ulogu u procesu. Učenici su mlada ljudska bića koji ima potrebu rasti i razvijati se, a odgoj i obrazovanje trebaju biti podrška u to razvoju. Učenik može naučiti sam, vlastitim angažmanom. On redovito pohađa neku vrstu škole u okviru obveznog i neobveznog dijela obrazovnih mogućnosti koje pruža školski sustav (Mijatović, 2000). No, učenici trebaju odraslu osobu koja će ih voditi u odgojno-obrazovnom procesu. Ta odrasla osoba je učitelj/nastavnik (Bognar i Matijević, 2002). „*Nastavnik je klasificirani stručnjak koji poučavanjem učenika organizira efikasan proces obrazovanja, pa i nastave u cjelini*“ (Poljak, 1988). On je voditelj i organizator odgojno-obrazovnog procesa jer poznaje didaktiku, pedagogiju i metodike u kojima je sustavno ljudsko iskustvo u vještini odgoja i obrazovanja (Bognar i Matijević, 2002).

Učitelj je najvažniji čimbenik kvalitete odgoja i obrazovanja. No, njegova kvaliteta se mijenja. Stvara se sustavno, strpljivo i mukotrpnim pedagoškim radom. Kvaliteta se gradi pomoću povjerenja, vjere u učenika i njegove mogućnosti, dvosmjernom komunikacijom, pozitivnim pedagoškim ozračjem, suradnjom i timskim radom. Da bi odnos postao kvalitetan važno je njegovo temeljenje nana empatiji, slušanju, iskrenosti, učenju. vođenju, disciplini i odgovornosti, a ne na prisili i kaznama. Učitelj je osoba koja mora biti svjesna svoje uloge te preuzeti odgovornost za uspjeh učenika (Mlinarević, 2002).

Razina osposobljenosti učitelja i razvoj njihovog osobnog postignuća u ovoj profesiji, neki su od značajnih čimbenika organiziranja (socijalnog) okruženja u kojem učenici uče. Kvaliteta obrazovanja učenika ovisi i o kvalitetno osposobljenim učiteljima. Dobrim učiteljem se smatra onaj učitelj koji je motiviran za vlastitu profesiju (Kuzijev i Topolovčan, 2013).

2.4. Kompetencije učitelja

Osoba koja se zapošljava na radnome mjestu učitelja, a koja tijekom studija nije stekla potrebno pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičko obrazovanje dužna ga je steći sukladno odredbama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj ili srednjoj školi (Pravilnik o odgovarajućoj vrsti obrazovanja učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi, 2019). U literaturi postoje razne definicije kompetencije kao i različita shvaćanja pedagoške kompetencije učitelja. Kompetencija učitelja je stručnost koju prihvaćaju oni s kojima se radi (učenici i roditelji), a temeljena je na znanju, sposobnostima i vrijednostima (Jurčić, 2012). Također ona uključuje motivaciju i akciju za postizanje nekog stupnja kvalifikacije ili sposobnosti (Ricijaš i sur., 2006). Možemo zaključiti da je to sustavna veza njegova znanja, sposobnosti, vrijednosti i motivacije na funkcionalnoj razini (Jurčić, 2014). Kompetentnom osobom smatramo osobu koja je kvalificirana za obavljanje nekog posla. Posao učitelja zahtjevan je i odgovaran stoga su mu potrebne brojne kompetencije koje se razvijaju u početnoj izobrazbi i dalje profesionalnim usavršavanjem temeljenim na načelima cjeloživotnog obrazovanja koje obuhvaća formalno i neformalno učenje (Jurčić, 2012). Učiteljima je potrebno niz kompetencija da bi što uspješnije i kvalitetnije izvršili svoje zadatke. Kompetencije koje učitelj treba posjedovati su:

- a) stručna kompetencija,
- b) pedagoška kompetencija,
- c) komunikacijska kompetencija,
- d) informacijska i informatička kompetencija (Đuranović i sur., 2013).

Stručna, komunikacijska, informacijska i informatička kompetencija poželjne su u skoro svim zanimanjima, no pedagoška kompetencija iznimno je važna za kvalitetu odgojno-obrazovnog procesa, kao i za rezultat tog procesa (Ljubetić & Kostović Vranješ, 2008). Pedagoška kompetentnost definira se kao: *profesionalna mjerodavnost visoke stručne razine, u smislu kvalitetne pedagoške izobraženosti i osposobljenosti učiteljstva. Osposobljenost i ovlaštenje učitelja za odgojni i obrazovni rad stečeno je pedagoškom izobrazbom i stalnim pedagoškim usavršavanjem. Pedagoška kompetentnost je suprotnost pedagoškom voluntarizmu, improvizacijama i neprofesionalizmu, a upotrebljava se i kao sinonim za pedagoški profesionalizam.*, (Mijatović, 2000, str. 158). Pedagošku kompetenciju učitelja važno

je shvaćati kao trajan proces. Taj proces počinje pedagoškom nekompetencijom koji postepeno dolazi do pedagoške kompetencije koja stalno podliježe „provjeri“ odnosno (samo)procjeni koju pojedinac stalno čini u interakciji s kolegama, učenicima, roditeljima, ostalima sudionicima odgojno-obrazovnog procesa (Ljubetić i sur., 2008).

Novi učitelj mora stručne i pedagoško-psihološke kompetentnosti podići na višu razinu u organiziranju učenja i boravka djece u školi (Cindrić, 1995). Učenici žele učitelje koji bi im ujedno bili i prijatelji. Od takvih učitelja žele da budu kooperativni, pažljivi, ljubazni, otvorenog mišljenja, dosljedni svojim odlukama, druželjubivi te spremi pomoći. Također, vole učitelje koji imaju smisao za humor, različite interese, fleksibilni su te znaju svoj posao i kako zainteresirati učenike (Petrović-Bjekić, 1997).

2.5. Zadovoljstvo poslom

Zadovoljstvo poslom definira se kao ugodno ili pozitivno emocionalno stanje što za posljedicu ima ocjenu postignuća u poslu ili podupiranja postignuća (Vidić, 2009). Da bismo s lakoćom obavljali svoj posao moramo biti zadovoljni onim što radimo. Rad možemo kategorizirati u tri razine: kao posao (zarada), karijera (status, napredovanje) ili kao životni poziv. Sam posao kao posao povezan je s količinom zarađenog novca. Kada posao gledamo kao karijere tada prvenstveno mislimo na napredovanje do višeg zvanja. No, kada je posao poziv tada govorimo o zadovoljstvu koje dolazi iz samog posla. To je trenutak kada osoba osjeća da je pozvana obavljati određeni posao (Mihaliček, 2011). No, važno je spomenuti da učitelji koji su na bilo koji način nezadovoljni svojim poslom itekako utječu na svoje učenike te su samim time i učenici ne zadovoljni (Vidić, 2009).

2.6. Razvoj sustava izobrazbe učitelja kroz godine

Za vrijeme vladanja *bana pučanina* Ivana Mažuranića (1873. – 1880.) dolazi do unapređenja, modernizacije svih važnih ustanova kao što su uprava, pravosuđe, školstvo i zdravstvo. Godine 1874. Ban Mažuranić stupa na banski čast te je Sabor 14. listopada te godine izglasao uz izrazito zalaganje bana, Zakon o pučkim školama i preparandijama. Nakon izglasavanja zakon je objavljen 4. Studenog 1874. godine u 20. broju *Sbornika zakonah i naredabah valjanih za kraljevinu Hrvatsku u Slavoniju* te je iste godine samostalno otisnut u Narodnoj tiskari dra. Ljudevita Gaja. (Škalamera Gaćina, 2014). Nakon izglasanog zakona budući se učitelji su se tada pripremali u trogodišnjim, a zatim od 1888. godine u četverogodišnjim učiteljskim školama, tzv. preparandijama.

Današnji Učiteljski fakultet mijenjao se s godinama kako imenom tako i duljinom studiranja. Viša pedagoška škola bila je strukturirana kao dvogodišnji studij na Višoj pedagoškoj školi u Zagrebu 1919. godine čime je ostvareno obrazovanje učitelja na visokoškolskoj razini. Djelovala do početka II. svjetskoga rata. Nakon II. svjetskog rata mijenja se naziv u Visoka pedagoška škola čiji je studij trajao četiri godine, no djelovala je sve pet godina (1941.-1945.). Godine 1945. vraća se naziv Viša pedagoška škola koje djeluje kao dvogodišnja i trogodišnja Viša pedagoška škola sve do 1960. Te iste godine se osniva Pedagoška akademija. Struktura studije bila je podijeljena na dvogodišnji studij razredne i predmetne nastave te predškolskoga odgoja. U tome je obliku djelovala dvadeset i jednu godinu.

Godine 1981. dolazi do ponovne promijene naziva. Pedagoška akademija spaja se s Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu koja djeluje pod nazivom Filozofski fakultet – Pedagogijske znanosti. Tim spajanjem studij postaje četverogodišnji za razrednu nastavu, dok za predškolski odgoj ostaje stručni dvogodišnji. Uredbom Vlade Republike Hrvatske 21. svibnja 1998. godine ustrojena je Učiteljska akademija Sveučilišta u Zagrebu. Nakon dobivenog mišljenja Nacionalnog vijeća za visoku naobrazbu, Ministarstvo znanosti i tehnologije Republike Hrvatske izdalo je 23. rujna 1999. godine Učiteljskoj akademiji Sveučilišta u Zagrebu stalnu dozvolu za rad. Akademija je djelovala sve do 2006. godine. Odlukom Sveučilišta u Zagrebu Učiteljska je akademija prerasla u znanstveno-nastavnu sveučilišnu ustanovom pod nazivom — Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Kao takav je registriran 2. veljače 2006. godine.

Dana 13. veljače 2007. godine visoke učiteljske škole u Čakovcu i Petrinji su prema odluci Senata Sveučilišta u Zagrebu pripojene Učiteljskom fakultetu u Zagrebu. Odsjek za Učiteljske studije djeluje kao petogodišnji program. Takav princip studija djeluje i danas (Gazdić i sur., 2009).

2.7. Sustav izobrazbe učitelja danas

Danas nakon završenog četverogodišnjeg srednjoškolskog obrazovanja osobe koje žele obavljati učiteljsku profesiju moraju se posvetiti visokom školovanju. To znači da učiteljska posla imaju točno propisanu naobrazbu. Stoga postoje točno određene institucije za profesionalno obrazovanje učitelja, organizacije u kojima se pripadnici učiteljske profesije najčešće zapošljavaju (mreža škola) i organizirane profesionalne (učiteljske) udruge (Vrgoč, 2012). Učitelj razredne nastave u osnovnoj školi mora imati završen:

- a) učiteljski studij
- b) učiteljski studij na hrvatskome i talijanskome jeziku

Prilikom upisa na učiteljski studij osoba odabire vrstu i razinu studija te prema tome stječe određeni akademski naziv. Vrste i razine studija koju osoba može odabrati su:

- a) integrirani preddiplomski i diplomski studij
- b) četverogodišnji dodiplomski stručni studij
- c) specijalistički diplomski stručni studij
- d) stručni četverogodišnji studij za učitelje kojim se stječe 240 ECTS bodova.

Nakon završenog odabrane vrste i razine studija osoba stječe nazive za:

- a) integrirani preddiplomski i diplomski studij - *magistar primarnog obrazovanja (bez obzira na modul ili program)*
- b) četverogodišnji dodiplomski stručni studij - *diplomirani učitelj razredne nastave ili diplomirani učitelj razredne nastave s pojačanim programom iz nastavnoga predmeta*
- c) specijalistički diplomski stručni studij - *stručni specijalist primarnog obrazovanja*
- d) stručni četverogodišnji studij za učitelje kojim se stječe 240 ECTS bodova - *stručni prvostupnik (baccalaureus) primarnog obrazovanja* (Pravilnik o odgovarajućoj vrsti obrazovanja učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi, 2019).

2.8. Promjene u radu u školskoj godini 2018./2019.

Razvojem tehničko-tehnoloških postignuća rad u školi nije jednak radu od prije nekoliko godina, a posebice ne od prije 30-ak godina. U školi rade učitelji koji su tek završili fakultet, ali i oni koji broje već dvoznamenkasti staž rada u školi. Ministarstvo znanosti i obrazovanja iz godine u godinu uvodi razne promijene koje su za neke učitelje odlična rješenja, dok drugi ne bi složili s time. U prosincu 2018. godine krenula je edukacija za nastavnike u virtualni učionicama. Učionice se sve više i više digitaliziraju i moderniziraju stoje je iznimno važno da učitelji posjeduju digitalnu kompetenciju (Dasović, 2019). CARNET-ov sustav Loomen je sustav za upravljanje učenjem, odnosno programski alat za izradu e-kolegija, održavanje nastave na daljinu i kombinirane nastave uživo i na daljinu (CARNET, 2019). U ovom sustavu Učitelji uče nove digitalne alate, prolaze gradivo, uče raditi kvizove i rješavaju zadaće. Učitelji smatraju da su edukacije naporne i nisu jednake za sve predmete. No, unatoč tome pozitivna stvar proizlazi iz toga da se u ovim edukacija nauči više nego na županijskim savjetovanjima. Učitelji kažu kako zanimanja za to nema, no Ministarstvo ima drugačije podatke. Broj nastavnika raste iz dana u dan tako je u Loomenu narastao s 14.072 na 39.064, te je od travnja uključeno i 805 ravnatelja osnovnih i srednjih škola te 2647 stručnih suradnika (Dasović, 2019).

2.9. Eksperimentalna škola „Škola za život“ iz perspektive učenika

Ministrica Blaženka Divjak posjetila je školu koja provodi program „Škola za život“. U razgovoru s učenicima ministrica je saznala što učenici očekuju od programa. Učenici od programa očekuju manje domaće zadaće, više boravka u prirodi, digitalizaciju učionica te više projekata i eksperimenata na nastavi. Ministrica je potvrdila njihova očekivanja te ih upitala kako bi oni da su na mjestu učitelja provodili nastavu. Neki od odgovora su bili da bi više čitali s učenicima, šetali bi prirodom, posjećivali muzeje, učili bi kroz igru te ne bi davali toliko domaće zadaće. Ministrica tvrdi kako su neki zadatci već obavljani, no neki su tek u provedi. Konačan rezultat vidjet će se kroz godine (Zagorac, 2019).

3. NAPREDOVANJE UČITELJA

Osim napredovanja učenika u nastavi mogućnost napredovanja imaju i učitelji., put do napredovanja nije lak. Potrebno je zadovoljiti određene uvjete da bi se napredovalo do određene razine. Pa tako učitelji u osnovnim školama imaju mogućnost napredovanja u zvanje učitelja mentora i učitelja savjetnika. Postupak napredovanja pokreće Agencija za odgoj i obrazovanje na prijedlog ravnatelja škole ili učitelja, a za oba napredovanja potrebno je ostvariti određene uvjete. Svake pete godine zvanja se ponovno obnavljaju (Horvat i Lapat, 2012).

Odgovarajućim pravilnikom utvrđeni su kriteriji kojima se vrednuje rad učitelja koji svojom stručnošću i metodičkim odlikama „postižu uzorne rezultate u nastavnom radu, izvannastavnim aktivnostima i izvannastavnom stručnom radu te pridonose unapređivanju procesa poučavanja, razvoju cjelokupne odgojno-obrazovne djelatnosti škole i hrvatskoga školstva“ (Pravilnik o napredovanju učitelja i nastavnika u osnovnom i srednjem školstvu, 1995). Stjecanjem određenog zvanja učitelji stječu pravo i obvezu na rad dijelom radnog vremena za potrebe radnog vremena za potrebe ministarstva nadležnog za poslove obrazovanje na poslovima stručno-pedagoškog nadzora, mentorstva pripravnicima, stručnog usavršavanja i rada na drugim poslovima (Sekulić Erić, 2018).

3.1. Učitelj mentor

Put do učitelja mentora nije lak i zahtjeva puno truda i volje. To znači da je učitelj dužan ispuniti određene uvjete prije zvanja u mentora. Tek kada se uvjeti zadovolje učitelj dobiva zvanje mentora. Da bi se mogao prijaviti za zvanje mentora učitelj mora imati najmanje 6 godina radnog iskustva u odgojno-obrazovnoj struci, odnosno rada u odgojno-obrazovnoj ustanovi i to u nastavi ili stručno-pedagoškom radu. Zatim, morao je postići najmanje 7 bodova iz izvannastavnog stručnog rada te se mora stručno usavršavati. No, poželjno je imati više od 7 bodova jer postoji mogućnost da komisija ne prihvati sve što smo priložili u dokumentaciji. Za svoj rad učitelj mora biti ocijenjen ocjenom vrlo uspješan ili izvrstan. U zvanje mentora učitelji se biraju na 5 godina i mogu biti ponovno izabrani. U slučaju da učitelji ne zadovolje ili ne dostave ocjene o svom radu izgubit će stečeno zvanje. Nakon napredovanja u učitelja mentora, učitelji mogu napredovati u više zvanje.

Učitelj može napredovati u zvanje savjetnika. To može učitelj koji je više puta bio ocijenjen ocjenom izvrstan, koji je u izvannastavnom stručnom vijeću stekao bodove za napredovanje u zvanje savjetnika i koji se redovito stručno usavršavao. Postupak za zvanje savjetnika može se pokrenuti i prije isteka roka od 5 godina nakon izbora u zvanje mentora. Odluku o napredovanju u zvanje mentora, odnosno savjetnika donosi ravnatelj Agencije (Sekulić Erić, 2018). Novi Pravilnik o napredovanju i nagrađivanju učitelja, nastavnika, stručnih suradnika, odgajatelja i ravnatelja u osnovnim i srednjim školama i učeničkim domovima ima dva do tri puta više bodova od starog, koji se dobivaju na temelju vrednovanja doprinosa kroz osam kategorija i 66 kriterija (HINA, 2019).

3.2. Elementi za napredovanje

Ocjena stručnosti i kvalitete rada temelji se na elementima za vrednovanje stručnosti i kvalitete rada, a to su:

- a) uspješnost u radu s učenicima,
- b) izvannastavni stručni rad te
- c) stručno usavršavanje.

Kod elemenata za vrednovanje uspješnosti u radu s učenicima vrednuju se sljedeći:

1. Metodička kreativnost u poučavanju, odnosno pronalaženje postupaka za optimalno postizanje odgojno-obrazovnih ciljeva.
2. Primjenjivanje suvremenih oblika i metoda rada u poučavanju i korištenje suvremenih izvora znanja.
3. Postignuti rezultati u odgojnom radu s učenicima.
4. Postignuti obrazovni rezultati učenika i njihova osposobljenost za samostalno učenje i trajno obrazovanje.
5. Promicanje ljudskih prava i briga za zdrav okoliš.
6. Suradnja s učiteljima odnosno nastavnicima, roditeljima te predstavnicima društvenog okružja škole, koji sudjeluju u poboljšanju kvalitete života mladeži.

Elementi se vrednuju ocjenom zadovoljava, uspješan, vrlo uspješan te izvrstan. Izvannastavni stručni rad vrednuje se na drugačiji način od uspješnosti rada

s učenicima. Vrednuje se odgovarajućim brojem bodova od 1 do 6 bodova. Svaki bod ima svoju „težinu“ te što je bod veći, veći su i zahtjevi za učitelja:

a) Jedan bod dodjeljuje se za:

- održavanje oglednog nastavnog sata za stručni skup na županijskoj razini i šire,
- predavanje na stručnom skupu, najmanje županijske razine,
- vođenje stručnoga skupa u školi, općini, gradu ili županiji tijekom školske godine;
- pripremanje tematske izložbe otvorene za javnost,
- pripremanje javne kulturne priredbe u školi,
- vođenje stručnog društva, kluba ili sekcije za svaku školsku godinu,
- pripremanje natječaja na razini škole.

b) Dva boda dodjeljuju se za:

- mentorstvo pripravniku do stručnog ispita,
- mentorstvo učenicima koji sudjeluju u izvanškolskim istraživačkim projektima,
- priređivanje natjecanja i sudjelovanje u radu povjerenstava za natjecanja, susrete i smotre na gradskoj, županijskoj ili državnoj razini,
- objavljivanje stručnog članka u stručnom časopisu ili listu,
- referat na državnom kongresu ili konferenciji,
- sudjelovanje u provođenju obrazovnog istraživanja.

c) Tri boda dodjeljuju se za:

- mentorstvo studentima,
- mentorstvo učenicima koji osvoje jedno od prva tri mjesta na državnom natjecanju ili priznanje na međunarodnom natjecanju,
- sudjelovanje u izradbi nastavnog programa po natječaju za potrebe razvoja hrvatske škole,
- recenziju udžbenika ili stručne knjige.

d) Četiri boda dodjeljuju se za:

- mentorstvo učenicima koji osvoje jedno od prva tri mjesta na međunarodnom natjecanju,

- prijevod udžbenika, knjige za uporabu u nastavi ili multimedijskog obrazovnog programa (softwarea).

e) Šest bodova dodjeljuje se za:

- autorstvo udžbenika ili druge stručne knjige vezane za nastavu te multimedijskog obrazovnog programa (softwarea)
- objavljivanje istraživačkog rada iz struke - koji pridonosi unapređivanju odgojno-obrazovnog procesa,
- sudjelovanje u svojstvu znanstvenog istraživača u znanstveno-istraživačkom projektu, koji pridonosi razvoju hrvatskoga školstva.

Poželjno je da učitelj skupi što više bodova iz što više područja (Pravilnik o napredovanju učitelja i nastavnika u osnovnom i srednjem školstvu, 1995).

Elementi vrednovanja stručnog usavršavanja učitelja su:

- a) sudjelovanje u stručnom usavršavanju što ga ustrojava Ministarstvo znanosti i obrazovanja,
- b) sudjelovanje u stručnom usavršavanju koje provode stručne ustanove i udruge,
- c) stručno usavršavanje praćenjem suvremene stručne literature i časopisa što se utvrđuje,
- d) iskazom učitelja i popisom bibliografskih jedinica.

Ono se vrednuje kao redovito, povremeno i izostaje (Sekulić Erić, 2018).

3.3. Plaće učitelja

Kolektivni ugovor za zaposlenike u osnovnoškolskim ustanovama 2018. godine sklopili su Vlada Republike Hrvatske, zastupana po prof.dr.sc. Blaženki Divjak ministrici znanosti i obrazovanja i Sindikat hrvatskih učitelja, zastupan po predsjednici Sanji Šprem, dipl. učiteljici. Sklopljeni ugovor obvezuje sve osobe koje su ga sklopile. Kolektivni ugovor sklapa se na određeno vrijeme (u ovom slučaju u trajanju od 4 godine).

Plaću zaposlenika čine dvije odrednice: osnovna plaća te dodaci na osnovnu plaću. Osnovnu plaću zaposlenika čini umnožak koeficijenta složenosti poslova radnoga mjesta na koje je raspoređen i osnovice za izračun plaće, uvećan za 0,5% za svaku navršenu godinu radnoga staža. Dodaci na osnovnu plaću su stimulacija,

dodaci za posebne uvjete rada, položajni dodaci i uvećanja plaća (Kolektivni ugovor za zaposlenike u osnovnoškolskim ustanovama, 2018). Kada učitelji stegnu zvanje učitelja mentora ili učitelja savjetnika stječu i pravo na viši koeficijent za obračun plaća (Cindrić, 1995). Novim prijedlogom Pravilnika o napredovanju i nagrađivanju učitelja uvodi se i zvanje izvrsnog savjetnika čija bi plaća trebala biti veća oko 30 posto od uobičajene (HINA, 2019).

3.4. Novčana nagrada

U siječnju ove godine Ministarstvo znanosti i obrazovanja predstavilo je Prijedlog pravilnika o napredovanju i nagrađivanju učitelja koji povećava transparentnost napredovanja i potiče dionike školstva na izvrsnost i inovativnost. Ministrica smatra kako će ovaj prijedlog napraviti iskorak u sustavu. Naglašava kako se njime potiče na usavršavanje učitelja te na taj način postanu dobar primjer drugima. Prijedlog Pravilnika je dobio 1300 prijedloga nakon anketiranja učitelja nastavnika, stručnih suradnika, odgojitelja, stručnih učitelja i ravnatelja u osnovnim i srednjim školama i učeničkim domovima. Ovaj Pravilnik prati i natječaj za godišnje nagrađivanje 500 najboljih učitelja koji će za Dan učitelja dobiti 10 tisuća kuna nagrade. Za ovu namjenu Ministarstvo je u proračunu namijenilo 26 milijuna kuna (HINA, 2019).

Četiri mjeseca kasnije, točnije u svibnju ove godine Ministarstvo je objavilo da je izrađen "Pravilnik o nagrađivanju učitelja, nastavnika, stručnih suradnika, odgajatelja i ravnatelja osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova" čime je potvrđeno da će 500 najboljih učitelja ove jeseni biti nagrađeno s 10 tisuća kuna bruto za svoja postignuća. No, postoje određeni kriteriji izvrsnosti za nagrađivanje, a oni su: prenošenje iskustava i primjera kolegama u obliku radionica, predavanja i edukacija; objavljivanje stručnih članaka, stručnih priručnika, računalnih programa; izradu i objavljivanje otvorenih obrazovnih sadržaja; rad na projektima u odgoju i obrazovanju, rad s djecom s teškoćama i darovitom djecom; rad na unaprjeđenju sustava obrazovanja. Na temelju ovih kriterija Povjerenstvo za nagrađivanje najuspješnijih odgojno-obrazovnih radnika odabrat će najbolje učitelje. Članovi povjerenstva biraju se iz redova učitelja, nastavnika, stručnih suradnika, odgajatelja i ravnatelja ili osoba izabranih u znanstveno-nastavno, umjetničko-nastavno, znanstveno ili nastavno zvanje. Pravilnikom se uvodi i sustavno nagrađivanje

odgojno-obrazovnih radnika koji sudjeluju u eksperimentalnim programima. Razlog tome je što je povećana količina posla koja se obavlja u sklopu eksperimentalnoga programa, a posebno na praćenju i vrednovanju same provedbe.

No, s ovom idejom se ne slaže Sindikat hrvatskih učitelja te inzistira na sustavu nagrađivanja ne samo odgojno-obrazovnih djelatnika, već svih zaposlenika škole (kuharice, administrativno i tehničko osoblje itd.) bez kojih škola ne može funkcionirati (Dasović, 2019).

4. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

4.1. Metoda istraživanja

U ovom istraživanju korištena je kvalitativna metoda – metoda studije slučaja. Korištena je metoda studije s jednim slučajem kao ključnim slučajem.

4.2. Cilj istraživanja

Cilj je utvrditi proces postanka učenika do zvanja učitelja mentora.

4.3. Uzorak

U istraživanju je sudjelovala učiteljica primarnog obrazovanja. Učiteljica je dugogodišnja djelatnica osnovne škole Ksavera Šandora Gjalskog u Zaboku. Nakon dugogodišnjeg rada u struci te napredovanja stekla je zvanje mentora.

4.4. Postupak

Podatci u istraživanju prikupljali su se pomoću intervjua. Intervju se sastojao od 50-ak pitanja podijeljenih u nekoliko kategorija. Pitanja obuhvaćaju životni put učiteljice od djetinjstva pa sve to stjecanja zvanja mentora kako bi se što bolje shvatio put do učitelja mentora.

5. INTERVJU

U intervjuu je sudjelovala dugogodišnja učiteljica primarnog obrazovanja Snježana. U razgovoru je ispričala kako je odlučila postati učiteljicom, što je sve trebalo da postanje učiteljica mentor te s kojim se je teškoćama na svom životnom putu susrela. Posao obavlja već 27 godina.

DJETINJSTVO I ŽELJE „KAD NARASTEM BIT ĆU...“

AUTORICA: „*Koji su bili Vaši interesi u djetinjstvu (prije početka OŠ – plesanje, sviranje, crtanje itd.)? Što ste željeli postati? O čemu ste sanjali?*“

UČITELJICA: *U djetinjstvu sam voljela crtati, plesati i igrati se s drugom djecom. Crtala sam sve što me okružuje, a plesala baš kao i danas čak i s metlom čim bi muzika krenula. Uopće nisam razmišljala što bih željela postati. Sanjala sam jedino o tome koju ćemo se igru igrati, voljela sam mijenjati igre, dok mi nisu objasnili kako da se igram ja sam se igrala na svoj način kako sam ja to zamislila. Svaki predmet u kući iskoristila bih za igračku. Pekla sam kolače od pijeska, improvizirala pećnice i štednjake, od starih krpica i čačkalica radila sam lutkice, svaki dan sam htjela biti nešto drugo: jedan dan princeza, drugi dan trgovkinja, treći dan glumica, četvrti pjevačica, plesačica...*

ŠKOLOVANJE U OŠ I UČITELJICA...

AUTORICA: „*Sjećate li se Vašeg dolaska u 1.razred. Kako ste se osjećali?*“

UČITELJICA: „*Da, sjećam se. S obzirom da su moji roditelji radili i nisu mogli taj dan s posla, ja sam u školu išla sama. Moja škola bila je udaljena oko 4 km od moje kuće i kad sam stigla na odredište bila sam sretna što mogu sjesti na klupicu ispred škole gdje je sve vrvjelo od ljudi i djece. Bila sam uzbuđena, no sigurna u sebe. Dvije učiteljice su prozivale vani ispred škole svaka svoje đake. Kad me učiteljica prozvala, drugi odrasli ljudi su me gurnuli da stanem iza nje iako sam ja uporno htjela drugoj učiteljici. Naime, moji su roditelji jedino poznavali onu drugu i kao takvu mi je pokazali da će biti moja učiteljica i ja sam i s njom došla u njenu učionicu jer sam se putem prebacila. S obzirom da učiteljicama nije odgovarao broj učenika ponovo su prozivale i shvatile da sam ja u krivom odjelu. Moja me učiteljica tada „kupila“ bombonima u svoju učionicu.“*

AUTORICA: „Kakav je dojam ostavila Vaša učiteljica/učitelj na Vas?“

UČITELJICA: „Jedino prvi dan nastave ja sam otišla u drugu učionicu, no sve ostale dane nisam se dala od svoje učiteljice koja je za mene bila svetinja. Sve što je ona rekla meni je bilo jedino važno, bila je stroga, ali pravedna. Bila je starija učiteljica koja bi šibu podigla samo u zrak i svi smo bili tiho, nitko nikada nije dobio batine, a nije bilo ni potrebe da galami jer smo svi bili uvijek dobri i „ muha se čula“ u razredu dok je ona pričala iako nas je bilo 23 u razredu. Jednim dijelom zahvaljujući upravo njoj izabrala sam i svoje zanimanje.“

AUTORICA: „Što Vam se najviše sviđalo kod učiteljice/učitelja, a što nije?“

UČITELJICA: „Sviđalo mi se što je bila pravedna prema svima i jednako se odnosila prema svima, nije imala ljubimce, svi smo joj bili jednako važni iako smo bili iz različitih obitelji i različitih potreba. Cijenila je red, rad i disciplinu. Jedino što sam joj zamjerala bilo je što sam kao odlikašica uvijek morala sjediti sa slabijim učenicima. Pojedini su imali i uši i ja sam ih redovito dobivala, a to je bilo strašno čistiti iz moje duge kovrčave kose.“

AUTORICA: „Jeste li kao dijete sudjelovali u projektima koje je provodila Vaša učiteljica? Je li uopće bilo takve nastave?“

UČITELJICA: „Naravno da jesam, uključivala sam se u sve što je pokretala moja učiteljica. Iako sam trebala pješačiti 4 km do škole i isto toliko natrag nikada mi nije bilo teško doći u školu i vikendom pospremati drva za zimu- tada je to bio važan projekt jer se cijela škola grijala na drva cijelu zimu. Hahaha! Jedino su se takvi projekti tada provodili.“

AUTORICA: „Koliko se razlikuje nastava u vrijeme Vašeg osnovnoškolskog obrazovanja i danas? U čemu se razlikuje?“

UČITELJICA: „Ne bih rekla da je sama nastava bila puno drugačija nego što je i danas. Tada su se više upotrebljavali grafoskop, dijaprojektor i dr. tehnologija koja se danas zamijenila modernijom tehnologijom. Bilo je učitelja koji su predavali skroz sjedeći bez dizanja i pisanja po ploči, sami smo si pisali bilješke kako je tko stigao i umio. Nitko nas to nije ni učio. Radili smo i frontalno i grupno i individualno baš kao i danas i baš kao danas neki učitelji su to više izmjenjivali, a neki su baš kao i danas,

većinom radili frontalno. Bilo je različitih učitelja baš kao što ih ima i danas. Gradivo je prije bilo opsežnije, opširnije, zahtjevnije, no i broj sati iz svakog tog predmeta je bio nešto veći. Pisane provjere nisu bile najavljivane baš kao ni usmene provjere i moglo ih je biti i više na dan, mi smo uvijek trebali biti spremni za svaki sat. Učenici koji su imali poteškoće u učenju nisu imali prilagođen program nego su padali razred po nekoliko puta, a o individualiziranom pristupu o radu da i ne pričam. Bilo je puno strože, radilo se puno više, učitelji su se poštivali i slušali bez prigovaranja bez obzira o kojem predmetu je bila riječ. Ono što danas sigurno nedostaje to je praktična nastava. Na satovima biologije, kemije, prirode radili smo puno pokusa. Sve što smo učili teorijski bilo je potkrijepljeno i pokusom. Nije se štedjelo ni malo na ničemu, svatko je mogao probati sve raditi, a ne da smo samo gledali dok učiteljica radi. Imali smo domaćinstvo, namirnice nismo trebali kupovati, a kuhali smo svašta; na satu tehničkog nismo učili puno teorije, više smo sve radili praktično, rezali smo, rezbarili, brusili, izrađivali različite ukrase od drveta, slagali male strujne krugove, učili se praktičnim stvarima korisne za život.“

ODLUKA DA POSTANETE UČITELJICA...

AUTORICA: „Kada se javlja interes za zanimanje učitelja?“

UČITELJICA: „Već kao dijete od prvog razreda čim bi došla doma i nešto pojela uzela bih sve knjige u garažu gdje je bio stari ormar. Tata mi je kupovao krede i ja bih sve što smo radili u školi pisala po vratima starog ormara, govorila bih glasno ponavljajući i oponašajući svoju učiteljicu. Tako bih sve ponovila i kasnije bih u kući napisala domaću zadaću.“

AUTORICA: „Postoji li netko u obitelji tko je bio učitelj? Ili je postao kasnije?“

UČITELJICA: „Moja mama je htjela ići za učiteljicu još dok je živjela u Vukovaru kao dijete, no na kraju je ipak na nagovor roditelja upisala ekonomski smjer radi lakšeg zapošljavanja. Pričala mi je o tome dok sam bila mala. Nakon što sam ja krenula u srednju školu pedagoškog smjera i moja sestra koja je godinu dana mlađa također je krenula mojim stopama i danas je također učiteljica razredne nastave.“

AUTORICA: „Je li Vaša učiteljica razredne nastave imala utjecaj na Vaš odabir profesije? Zbog čega?“

UČITELJICA: „Bila je sigurno jedan od razloga. Bila je autoritet, i važna osoba u mom životu i kad sam trebala odabrati što ću biti i ja sam poželjela biti važna osoba drugim ljudima, djeci, pomagati im i usmjeravati u učenju kao što je to činila moja učiteljica.“

AUTORICA: „Što Vas je motiviralo za odabir ove profesije? Je li Vas motivirala plaća učitelja, zimski/proljetni/ljetni praznici, rad s djecom i sl. za odabir ovog zanimanja?“

UČITELJICA: „Plaća sigurno nije, a zbog praznika još manje!!! Uopće se nisam raspitivala kolika je plaća učitelja tada, a tko zna možda i ne bih odabrala tada to zanimanje jer moja prijateljica sa srednjom ekonomskom školom ima danas više staža i veću plaću od mene, odradi svojih osam sati i slobodna je kod kuće, dobila je prijenosno računalo i mobitel koji može koristiti i kod kuće, vikende je slobodna, može birati koje dane će ići na godišnji odmor, ona ne kupuje ništa za posao, sve što treba to i dobije, ide na seminare koje joj firma plaća ... Kada sam birala svoje zanimanje nisam ga uopće birala prema tome koliko tko zarađuje ili koliko ima praznika već prema tome što bih voljela raditi. Od 4.-8.razreda bila sam u izviđačima i imala sam svoj vod koji se sastojao od 10 manjih učenika, prošla sam kratki tečaj za to u našoj školi kojeg je vodila učiteljica iz biologije i tamo sam naučila što moram naučiti svoj vod. Išli smo i na natjecanja tako da mi je bilo u interesu da ih dobro podučavam, jako sam se trudila, smišljala razne načine kako da im nešto objasnim i to mi se jako sviđjelo. Uživala sam u prenošenju svog znanja na mlađe učenike, moj vod je uvijek bio među najboljima na natjecanju, uvijek su me hvalili da izvrsno objašnjavam i učitelji i učenici tako da sam vrlo često pomagala i drugim vodovima. Eto to je bio jedan od razloga mog odabira baš tog zanimanja, nikako ne plaća ili praznici.“

ŠKOLOVANJE ZA UČITELJICU...

AUTORICA: „Koliko je vremenski trajalo Vaše studiranje?“ (uz redovito polaganje ispita)“

UČITELJICA: „Dakle, kao što rekoh...moje školovanje je počelo već od srednje škole. Naime, u vrijeme kad sam ja išla u srednju školu nije bilo gimnazije, tada je najteže bilo upasti u pedagošku koju sam i ja išla. To je bila srednja škola u kojoj

osim odličnih ocjena iz svih predmeta morali smo položiti i prijemni ispit koji se sastojao od pisane provjere iz hrvatskog jezika i matematike,tko je položio pismeni dio mogao je pristupiti usmenoj provjeri gdje smo bili provjeravani u čitanju, recitiranju napamet, glumi, pjevanju, vođenju razgovora. Tko je imao poteškoća u izgovoru bilo kojeg glasa ili nije govorio jasno i razgovijetno nije se mogao upisati u ovu školu. U 1.razredu srednje škole osim općih predmeta imali smo i predmet Nastavna tehnika gdje smo se detaljno upoznali sa svom tada poznatom tehnologijom koja se koristila u nastavi, a imali smo i Glazbeni odgoj sa sviranjem gdje smo učili svirati melodiku sve četiri godine. Druge dvije godine imali smo od stručnih predmeta još i Osnove informatike, Opća psihologija, Opća pedagogija, Specijalna pedagogija, Komparativna pedagogija, Školska higijena, te smo imali mogućnost na izborni predmet Lutkarstvo i scenska kultura. Stručna praksa u 1.razredu bila je upoznavanje proizvodnje, u 2.razredu, upoznavanje tiskare, a u 3.i 4. razredu smo imali stručno-pedagošku praksu u osnovnoj školi gdje smo vodili dnevnik i imali smo nadzornicu koja nas je kontrolirala što i kako pratimo i što pomažemo učiteljicama kod kojih smo na praksi. Iako smo bili tek srednjoškolci radili smo u školi sve što je rekla učiteljica npr. ispravljanje ispita, uređivanje panoa, pa čak i držanje pojedinih satova. Na mom Uvjerenju o završenom četverogodišnjem obrazovanju u programu odgojno-obrazovne struke piše za 3. i 4. godinu da sam završila program za obrazovni profil –nastavnik razredne nastave i imala sam kao odličan učenik direktan upis na Pedagošku akademiju, dakle nastavak školovanja još dvije godine na kojima smo imali uz opće stručne predmete kao što je Didaktika, Razvojna psihologija, Opća pedagogija...i Metodike iz svih predmeta. “

AUTORICA: „Koji kolegij Vam je bio najteži, a koji najlakši?“

UČITELJICA: „Najteži mi je bio Gramatika hrvatskog ili srpskog jezika i kultura govorenja i pisanja kod profesora Sovića i to zato jer se ovaj ispit sastojao od dva dijela pisanog i usmenog s time da ako i položiš pisani, na usmenom je bio vrlo mali postotak prolaznosti zbog toga što osim teoretskog dijela koji te pita usmeno trebalo je govoriti točno književnim jezikom bez pogreške u naglasku što nije uvijek bilo lako jer se koncentrirao na odgovor, a tada ti se u zanosu odgovaranja lako potkrade pogreška u izgovoru pojedine riječi i nekom naglasku. Bilo je puno kolegica koje su zbog ovog kolegija i u potpunosti odustale od ovog fakulteta. Osim toga tu je bio i vrlo strog profesor Vladimir Findak koji nam je imao Metodiku TZK čije smo sve

knjige morali dobro proučiti inače ne bi prošli ovaj ispit. To je bio drugi predmet zbog kojeg su kolegice odustajale od ovog fakulteta. Najlakši mi je bio kolegij Opća pedagogija kod profesora Puževskog jer sam to slušala u srednjoj školi tako da je to bilo samo ponavljanje i praktički nisam imala što učiti. “

AUTORICA: „Jesu li praksa u školi i predavanja na fakultetu bili jednako zastupljeni tijekom studiranja?“

UČITELJICA: „Imali smo predavanja i praktičnu nastavu naizmjenice kroz cijeli dan uz manje pauze koja sam koristila da nešto pojedem, no i to vrlo često nisam stizala. Bilo je poprilično naporno i zahtjevno. Više je bilo praktičnog nego teorijskog dijela što je bilo zanimljivo i nadasve korisno, a s druge strane i zahtjevno. “

AUTORICA: „Na koji način se odvijala vaša praksa?“

UČITELJICA: „U srednjoj školi je stručno- pedagoška praksa bila organizirana u 3.i 4.razredu kada smo imali zadatak u školi koju smo si odabrali prema mjestu stanovanja pratiti rad učiteljica kroz sva četiri razreda, pomagati slabijim učenicima, uređivati panoje, upoznati rad škole, održati koji sat likovne ili glazbene kulture i sve bilježiti u dnevnik prakse. Na fakultetu smo najprije imali iz Metodika predmeta predavanje gdje su nas upoznali s teoretskim dijelom metodika- dijelovima sata. Nakon toga smo išli gledati uzorna predavanja učiteljica i to iz svakog tipa sata po jedan sat- sat obrade, ponavljanja, provjere, s time da je iz Hrvatskog jezika bilo najviše takvih predavanja zbog složenosti ovog predmeta. Nakon toga su uslijedila naša studentska javna predavanja koja smo držali svi po jedno iz svakog područja i iz svakog tipa sata osim iz provjere. U svakoj grupi nas je bilo oko 25 i na svakom smo trebali biti prisutni, voditi dnevnik i na kraju sata je uslijedila analiza. Potom smo imali i individualna predavanja iz svakog predmeta i to iz različitih tipova sata; njih smo dogovarali u školama koje su za to bile određene i imali smo nekoliko učitelja kod kojih smo mogli održati te sate, a oni su nas onda i ocjenjivali i ponekad su bili i stroži od profesora na fakultetu. Vrlo često smo znali održati u nekim odjelima i više sati jer smo htjeli upoznati djecu i to pogotovo u problematičnim razredima koji su znali namjerno minirati sat jer smo im već išli na živce. Trebali smo ih tada nekako dobiti na svoju stranu, da im se dopadnemo kako bi javno predavanje bilo kako treba. Većini učitelja to uopće nije smetalo. Osim u zagrebačkim školama praksu sam trebala odraditi i u školi prema mjestu stanovanja

i voditi dnevnik prakse. I tu smo trebali iz svakog predmeta i iz različitih tipova sata održati po jedan sat i to zapisati u dnevnik, učiteljice su nas ocjenjivale, dale komentar i sve su nam tada pregledavali profesori na fakultetu iz metodika- pri tome su bili vrlo detaljni, sve je trebalo biti metodički točno i bez gramatičkih i pravopisnih pogrešaka. Ova praksa u školi u mjestu stanovanja zapravo se vrlo često svodila na to da bi učiteljice nakon dva dana nastave dok malo ne upoznamo djecu, dale sve nastavne jedinice iz svih predmeta i tada bi mi koji smo došli na praksu držali nastavu cijeli dan rekle bi nam da je to dobro da vježbamo.“

AUTORICA: „Koliko ste morali održati javnih satova u školi (i individualnih) te iz kojih predmeta?“

UČITELJICA: „Trebali smo održati po jedan sat od svakog tipa sata (obrada i ponavljanje, provjeru nismo trebali) i to iz svakog predmeta, a iz Hrvatskog jezika nešto više jer je više područja (cjelina) po jedan sat. Isto tako je trebalo održati i individualnih predavanja.“

AUTORICA: „Koji Vam je bio najlakši, a koji najteži javni sat (iz kojeg predmeta)? Zašto?“

UČITELJICA: „Najteži javni sat bio mi je u jednom četvrtom razredu u školi gdje je i Pedagoška akademija i to sat matematike- ponavljanje pisanog dijeljenja i to zato jer su u razredu bila trojica gluhih dječaka i iako su imali slušni aparatić čitali su i s usana tako da sam uvijek trebala biti okrenuta razredu i prema njima dok bi kontrolirali zadatke, svako rješenje govorila sam na glas ponavljajući za svakim učenikom rješenje. Učiteljica mi namjerno nije htjela koji su to učenici već je rekla neka se probam sama nekako snaći u takvoj situaciji u kojoj sam se našla bez iskustva. Na kraju sam čak i slučajno čak dvojicu prozvala na ploču da rješavaju zadatke jer nisam znala da su to oni. No, na kraju je sve prošlo odlično i od profesorice Nevenke Kutnjak (matematika) i njihove učiteljice dobila sam sve pohvale. Najlakši mi je bio sat književnosti i obrada pjesme Slap jer mi je učitelj Damir Domišljanović dajući mi nastavnu jedinicu praktički sve izdiktirao kako treba izgledati sat. Učenici su naučili na takav način rada, bili su dobro pripremljeni, dobri, radili su sve sa zainteresiranošću i voljom.“

AUTORICA: „Jesu li učitelji u školi bili spremni pomoći Vam kod realizacije sat (prilikom izvođenja javnih satova)?“

UČITELJICA: „Kako koji, uglavnom ne. Stalno su bili u nekoj žurbi, ponekad smo im bili i opterećenje što su jasno pokazivali. Nije uvijek bilo lako. Vrlo često dobili bi teže i kompleksnije nastavne jedinice.“

AUTORICA: „Što biste mogli reći o svojim prvim javnim satovima provedenih tijekom studiranja? Jeste li zadovoljni njihovom tadašnjom realizacijom? Jeste li imali tremu prilikom realizacije javnog sata (iz određenog predmeta)? Što biste promijenili?“

UČITELJICA: „Mislim da je javni sat u ono vrijeme bilo puno teže izvesti nego danas. Tada nismo imali računala, listiće smo izrađivali sami ručno pišući preko indiga jer fotokopiraonice nisu bile baš na putu iz škole na fakultet, a i bilo je i puno skuplje nego danas. Gubili smo vrijeme na neke sitnice koje danas možemo napraviti u dvije minute. Puno smo toga radili ručno, pišući na kartončiće u boji ili bi pisali flomasterima u boji. Učenici u Zagrebu bili su baš kao i danas ponekad nestašni, išli smo im na živce i ako im se nisi dopao tada je bilo teško izvesti cijeli sat do kraja jer su ga namjerno „minirali“. Iskreno, ja sam imala sreće i nisam imala problema s učenicima ni na jednom javnom predavanju, no neke moje kolegice jesu jer su imale neki svoj stil oblačenja ili su bile deblje i premršave, vrijeđali su ih, a učiteljice su rekle da se s tim moraju znati nositi i postići autoritet kako znaju i umiju. Srećom imali smo više javnih predavanja iz svakog predmeta i u različitim razredima tako da se jasno vidjelo tko je u radu dobar i dobro radi s djecom, a gdje je problem u učenicima i razredu. Uvijek postoji trema za javni sat, no, to je pozitivna trema, nije neki strah koji te totalno zakoči, na kraju krajeva, imali smo svaki dan neko predavanje u nekom drugom razredu i nakon prva dva predavanja jednostavno ti postane normalno da ti netko sjedi odostraga, sluša svaku tvoju riječ i samo čeka da zapiše tvoju pogrešku. Znali smo da je gotovo nemoguće održati sat, a da barem nešto ne pogriješimo, barem jednu riječ možda ne naglasimo kako treba, no, s vremenom do kraja školovanja te su pogreške bile sve rjeđe i bile su minimalne.“

AUTORICA: „Smatrate li da Vas je fakultet dovoljno pripremio za samostalan odlazak u razred?“

UČITELJICA: „*Moj samostalni odlazak u razred omogućili su mi kako fakultet tako i srednja pedagoška škola, puno prakse, učeći gledajući druge, a i iz vlastitog iskustva držeći samostalno predavanja.*“

AUTORICA: „***Jeste li morali stažirati nakon završetka studiranja (ako DA – Koliko dugo ste stažirali? Što ste morali raditi prilikom stažiranja?)?***“

UČITELJICA: „*Da, stažirala sam godinu dana u kombiniranom odjelu 1. i 4. razred u područnoj školi. Bilo je to ujedno i moje prvo radno mjesto, na zamjeni kolegice na bolovanju. Držala sam nastavu sama bez ičije pomoći od prvog dana, a učiteljica koja mi je bila mentor mi je rekla da ja ionako s fakulteta znam sigurno više nego ona i da nema potrebe da joj budem na satu. Ona je radila u matičnoj školi, tada nije bilo mobitela, a ni telefona u područnoj školi tako da ju nisam mogla ništa ni pitati. Ravnateljica mi je znala jednom mjesečno nenajavljeno doći na dva do tri sata nastave, pregledavala bi svu dokumentaciju, a tu je i savjetnik iz Agencije iz Zagreba koji je došao dva puta u toku školske godine na dva sata nastave, razgovor i pregled dokumentacije, dao bi svoju ocjenu satova. On se uvijek najavio ravnateljici koja bi me onda obavijestila da dolazi. Najava je bila dan- dva ranije. Nisam imala ni jedan slobodan dan za pripreme kao danas što imaju pripravnici za ispit. Ujutro sam odradila tri školska sata i jurila u Zagreb na pisani dio ispita- esej. Tko je prošao taj pismeni dio mogao je održati sat i polagati usmeno i to nakon održanog sata u dodijeljenom razredu. U jednoj od dodijeljenih zagrebačkih škola trebala sam održati sat na predmetu po mojoj želji. Ja sam odabrala matematiku tako da mi je u komisiji osim ravnatelja škole, učiteljice koja mi je dala nastavnu jedinicu bio i profesor s fakulteta- Josip Markovac, te tajnik škole.*“

AUTORICA: „***Jeste li se nakon fakulteta (stažiranja) smatrali kompetentnim za samostalan odlazak u razred?***“

UČITELJICA: „*Naravno, do tada sam već samostalno održala toliko sati nastave i imala puno kontrole od strane različitih komisija tako da meni tada nije bio problem održati sat pred bilo kim i iz bilo kojeg predmeta.*“

AUTORICA: „***Je li Vam fakultet pružio potrebna znanja i vještine za obavljanje ovog posla ili se to stječe iskustvom?***“

UČITELJICA: „Na fakultetu je bilo puno sati praktične nastave i to pod budnim okom strogih i izvrsnih profesora koji su i danas poznati kao stručnjaci i sami su izdali brojne udžbenike i metodičke priručnike. Na tome sam im beskrajno zahvalna! Nije bilo uvijek lako, jer su zaista tražili „dlaku u jajetu“, no sve te to ojača i daje ti hrabrost i ulije samopouzdanje. Sigurno je da je svaka godina staža jedno novo iskustvo baš kao i rad svake četiri godine s novom generacijom djece. No, mislim da je naše šestogodišnje školovanje dalo više znanja i vođenog i kontroliranog praktičnog rada nego danas petogodišnji fakultet.“

O POLAGANJU STRUČNOG ISPITA...

AUTORICA: „**Koliko dugo ste se pripremali za polaganje stručnog ispita? Kako ste se pripremali?**“

UČITELJICA: „Nisam imala ni jedan dan za učenje i pripremanje za ispit kao što to većina danas ima ... Bila sam slobodna samo taj dan kad sam išla na ispit. Učila sam uz posao.“

AUTORICA: „**Koje ste nastavne predmete prijavili za polaganje stručnog ispita? Zašto baš te predmete?**„

UČITELJICA: „Prijavila sam matematiku i TZK iako mi je bilo tada baš svejedno koji predmet ću imati. Trebao je biti jedan obrazovni i jedan odgojni predmet.“

AUTORICA: „**Koji ste nastavni predmet morali održati prilikom polaganja stručnog ispita? Jeste li dobili predmet koji ste željeli? (između dva izbora uvijek imamo jedan izbor koji nam je draži) Kako ste se osjećali? Jeste li bili zadovoljni održanim satom?**“

UČITELJICA: „Održala sam sat matematike i bila sam baš kao i učiteljica tog razreda prezadovoljna kako sam ga održala. Metodički točno, učenici su bili aktivni i odmah smo „kliknuli“ što mi je olakšalo držanje sata. Svi , pa i profesor Markovac koji mi je bio u komisiji, bili su zadovoljni provedbom sata.“

O PRVOM POSLU...

AUTORICA: „**Jeste li odmah nakon stažiranja pronašli posao?**“

UČITELJICA: „*Već sam radila i uz posao sam stažirala. Tada se nije moglo stažirati ako nisi zaposlen. Diplomirala sam u ratno vrijeme i nije baš bilo posla u struci, radila sam čak neko vrijeme na Zavodu za zapošljavanje preko student servisa iako sam već bila diplomirala, no njima je trebao netko da hoda po terenu i popisuje radnike iz obližnjih tvornica koje su krenule u stečajevе u to vrijeme. Bilo mi je tada dobro raditi tamo, auto bi došao po nas i odveo nas u tvornicu, tamo smo dobile sve papire, penkale, ručak, piće, sve što smo trebale i povratak je uvijek bio tako tempiran da smo natrag u naše kancelarije došle nešto malo prije 15.00 sati. Nikada se nije radilo duže.*“

AUTORICA: „***Kako ste se osjećali na prvom poslu? Jeste li imali podršku (nepoznatih) kolega ili ste bili prepušteni sami sebi?***“

UČITELJICA: „*Moje prvo radno mjesto u struci bilo je u Područnoj školi Peršaves, vrlo maloj školici, u kojoj sam imala zamjenu u kombiniranom odjelu 1. i 4. razreda, a sa mnom je u toj školi radio i jedan stariji kolega. On je imao kombinirani odjel 2. i 3. razreda. Prvi dan mi je pokazao gdje se što nalazi-kuhinja, WC, učionica i upoznao me s mojim učenicima, rekao da nema zvona, te kad idemo jesti. Dalje nije bilo nikakve pomoći. U svemu sam se snalazila sama. Bilo je to zanimljivo iskustvo. Učenici su bili prekrasni, roditelji i bake i djedovi koji bi bili doma mahali su mi putem do škole jer sam na posao išla s autom, jer nije bilo nikakve druge veze s tim mjestom. Kako roditelji tako i učenici jako su me poštivali, slušali, učenicima ništa im nije bilo teško raditi, ničemu nisu prigovarali, svemu su se veselili, obožavali bi listiće koje sam im znala preko indigo papira napraviti jer im prijašnja učiteljica to nije radila. S veseljem su prihvaćali svaku igru u dvorištu škole koja nije imala igralište već samo jedan mali prostor za parkiranje auta. Ja bih tada maknula auto u susjedno dvorište (susjedi su bili ponosni što učiteljica parkira svoj auto u njihovom dvorištu) i tu bi se poigrali kad god je to vrijeme dozvolilo. U razredu je bilo ukupno 13 đaka: 10 đaka u 4.razredu i 3 đaka u 1.razredu. Bili su strpljivi, poslušni i brzo su shvaćali svaki zadani zadatak. Uživala sam raditi u područnoj školi. I dan danas kad ponekad mijenjam u područnoj školi užitak je raditi s malo đaka koji slušaju, marljivo rade, svemu se vesele. Ima pojedinaca koji nemaju velikog predznanja, no brzo upijaju kao spužve i ulažu veliki trud u izvršavanje svakog zadatka. Raditi u gradskoj sredini s oko 25 đaka nikako nije isto, puno je zahtjevnije.*“

AUTORICA: „Koliko dugo ste radili po zamjenama?“

UČITELJICA: „U Peršavesi sam radila 8 mjeseci, zatim sam radila u nekoliko navrata po tjedan ili dva u zabočkom dječjem vrtiću koji je tada bio u sklopu osnovne škole. Potom sam mijenjala kolegicu na porodijskom u sadašnjoj školi. Tu u školi sam na zamjeni radila, još 4 godine. Dobila bih svaki put otkaz kad bi počeli ljetni praznici i početkom nove školske godine bi me opet zvali. Nakon toga dobila sam u toj školi i posao.“

AUTORICA: „Jeste li zbog bolesti (ili drugih problema) izbjivali s nastave na duže vrijeme? Zašto? Kako ste se osjećali prilikom izbjivanja? Što Vam je nedostajalo?“

UČITELJICA: „Obično znam izbjivati zbog nekih natjecanja na par dana. Teško je kad nisi u školi i netko te mijenja jer iako redovito sve kažem kolegici koja me mijenja što treba raditi ipak ponekad ne bude baš odrađeno kao što sam si ja to zamislila i kako bih ja htjela da se to odradi. Uvijek, čim imam priliku zovem kolegicu i pitam kako je bilo, jesu li učenici slušali, jesu li sve napravili kao što sam pripremila da rade. Samo jednom dobila sam gripu i temperatura je počela rasti već u popodnevnoj smjeni u petak, nisam imala koga zvati da me mijenja i odradila sam nastavu u temperaturi. Za vikend sam unatoč temperaturi i bolovima radila tjedni plan rada za idući tjedan za kolegice koje su me mijenjale. Tako je to u našoj struci pogotovo ako želite da sve bude kako treba i kako ste planirali na početku školske godine ili u mjesečnom ili tjednom planu.“

O KOMPETENCIJAMA UČITELJA...

AUTORICA: „Opišite sebe u nekoliko rečenica kao osobu, ali i kao učitelja/icu.“

UČITELJICA: „Hahaa! Više volim kad drugi pričaju o meni, bilo pozitivno ili negativno, svejedno, sve dobro podnosim, hahaha, no o sebi ne volim baš pričati!!! Što bi ti rekla o meni kao svojoj učiteljici?“

AUTORICA: „O Vama mogu reći samo sve najbolje. Volim Vaše satove, Vaš rad, odnos s djecom i sam pristup poslu. Ponajviše mi se sviđa to što Ste svaki dan nasmijani i nikad niste loše volje s djecom i kolegama. Kakav mora biti učitelj?“

UČITELJICA: „Prije svega treba voljeti svoj posao, djecu, treba biti strpljiv, snalažljiv, pozitivan, nesebičan u pružanju potpore i prenošenju svog znanja, treba

stalno nadograđivati svoje znanje- usavršavati se, biti spreman za promjene- prilagodljiv, treba znati komunicirati kako s djecom tako i s roditeljima, treba biti dosljedan, marljiv i hrabar u borbi s novim generacijama djece i roditelja, te svojim ponašanjem i stavovima trebaju se boriti za svoj bolji položaj u društvu.“

AUTORICA: „Koliko je odjeća važna u ovoj profesiji? Zašto?“

UČITELJICA: „Važna je jer uvijek prenosi neku poruku htjeli mi to ili ne. Djeca nas gledaju, neki i kopiraju i svojim primjerom trebamo pokazati što je primjereno obući u nekoj prigodi ili na nekom mjestu, ustanovi.“

AUTORICA: „Poštuju li svi učitelji kodeks oblačenja u školama?“

UČITELJICA: „Mislim da uglavnom poštuju, barem većina.“

AUTORICA: „Smatrate li da treba osobu/učitelja treba suditi po odjeći ili je važno gledati na to kakav je on predavač?“

UČITELJICA: „Iako kažu da odjeća ne čini čovjeka, mislim da je važno sve, jer upravo svojom urednošću ili neurednošću i kulturom ili nekulturom oblačenja odajemo o sebi kakva smo osoba. Istina, o tome ne ovisi kakav ćete biti predavač, ali zato vaša odjeća odaje sliku vaše osobnosti.“

AUTORICA: „Prilikom Vašeg rada jeste li koristili neke metode koje ste vidjeli kod Vaše učiteljice razredne nastave (prilikom poučavanja, održavanja discipline itd.). Koje su to metode?“

UČITELJICA: „Dok sam ja bila osnovnoškolka slušali smo učitelje. Pojedini učitelji su možda imali šibu na stolu, no koristili su je uglavnom za pokazivanje na ploči ili za lupanje po stolu kako bi postigli potpunu tišinu u razredu. Danas šibe više nema u školi.“

AUTORICA: „Imate li Vi neke metode (prilikom poučavanja, održavanja discipline itd.)? Koje su to? Jesu li djelotvorne?“

UČITELJICA: „U svojem odjelu provodim natjecanje u kulturi ponašanja kako na satu, tako i izvan učionice, na hodnicima i u učionici za vrijeme odmora. Na početku školske godine tvrdili bi razredna pravila i kućni red škole. Učenik koji krši zadana pravila kućnog reda škole ili krše naša unaprijed dogovorena razredna pravila tada

dobije opomenu, no nakon tri uzastopne opomene u jednom danu, dobiva se crna točka u tablicu uz svoje ime. Učenici uzornog ponašanja dobivaju crveno srčeko uz svoje ime. Učenik koji dobije crnu točku odmah gubi pravo na odmor i treba sjesti na svoje mjesto i razmisliti o svom ponašanju. Učenici koji bi kroz određeno vrijeme praćenja dok se ne ispuni tablica imali sve dane crveno srčeko dobivaju nagradu: lizalicu, bombon... Iduće školske godine sprovodit ću to isto kroz semafor-zeleno svjetlo ako je sve dobro, žuto je upozorenje, a kad dođu u crveno tada zarađuju točku kao neku vrstu kazne. Ovakva metoda meni je mnogo pomogla u radu s djecom koja vrlo često krše pravila i teško se kontroliraju, to bi ih potaknulo na kulturno ponašanje. Čak bi i roditelji dolazeći na individualne informacije znali pitati koliko crnih točaka ima njihov učenik. To im je bila povratna informacija o ponašanju njihovog učenika. Ovakva metoda svidjela se i malim vrtićevcima i njihovim tetama prilikom jedne posjete školi, tako da ovu metodu koriste već u vrtiću i nije im ništa novo kad dođu u školu. Kako bi spriječila česti i masovni odlazak na WC za vrijeme sata, na vratima imamo dvije lutkice- dječaka i djevojčicu. Kad bi na WC izašao dječak okrenuo bi sliku dječaka na poledinu, a isto vrijedi i za djevojčice. Na WC može izaći samo jedan dječak i jedna djevojčica istovremeno. Kad bi se vratili s WC okrenuli bi lutkicu i vratili se na svoja mjesta. Time je spriječeno da istovremeno više učenika ide na WC , a nema ni zapitkivanja smiju li na WC, jer kad bi netko trebao na WC samo bi bez pitanja otišao van okrenuvši lutkicu. Jednako tako umirujem razred naglim prestankom govora kada oni svi istovremeno pričaju, te govorim tiše što prisiljava učenike da budu tiši ako me žele čuti.“

O PROMIŠLJANJU UČITELJSKE PROFESIJE...

AUTORICA: „*Koliko se školstvo danas razlikuje od školstva nekad? (općenito) U čemu?*“

UČITELJICA: „*Mislim da sam već naprijed govorila o tome...*“

AUTORICA: „*Sviđa li Vam se školstvo nekad i tadašnji princip rada ili Vam se sviđa današnje školstvo i princip rada? Zašto?*“

UČITELJICA: „*Svako doba nosi neke svoje uspomene na ponašanje učenika i učitelja u školi. Sigurna sam da je danas djeci puno više dozvoljeno u školi što prije nisu smjeli. Bliskiji su s učiteljima, surađuju, što ponekad dovodi učenike u poziciju*

da misle da mogu učitelju reći i napraviti isto kao svom vršnjaku. Učitelj bi trebao naći tu neki balans da bude slobode u komunikaciji ali da se zna tko vodi sat, tko je učitelj, a tko učenik. Primjenom tehnologije znatno se unaprijedila i olakšala nastava i približila su se mnoga saznanja učenicima koja prije nisu bila moguća. “

AUTORICA: „Što biste ostavili, a što promijenili u školstvu?“

UČITELJICA: „Jedno je sigurno, a to je da učitelj treba ostati u učionici, nitko ga ne može zamijeniti u svojoj ulozi. Svakako bih smanjila broj učenika u razredu. Svaki učenik s teškoćama treba imati svog pomoćnika, asistenta u nastavi. Tek tada bi nastava stvarno bila po mjeri svakog učenika. “

AUTORICA: „Prihvaćaju li učitelji inovacije u školstvu (npr. eksperimentalna škola)?“

UČITELJICA: „Kako koji, neki se vesele promijeni, a neki ne. “

AUTORICA: „Smatrate li da su sve inovacije u školstvu dobre za učitelje (ali i djecu)?“

UČITELJICA: „Da, mislim da se školstvo treba mijenjati kao što se mijenja i način života. Škola i način života i društvo općenito moraju rasti i napredovati zajedno i istovremeno. “

O ZVANJU UČITELJA MENTORA...

AUTORICA: „U kojim školskim aktivnostima sudjelujete (školske predstave, projekti, radionice)?“

UČITELJICA: „U svemu, za svaku priredbu pripremam s učenicima neku točku, radim na projektima u okviru građanskog odgoja i obrazovanja, te u okviru GLOBE programa svake godine imam po jedan projekt, u okviru Zimske škole Crvenog križa vodim radionice svake godine. “

AUTORICA: „Javljate li se sami za provođenje školske aktivnosti ili Vas prozivaju?“

UČITELJICA: „U početku sam se javljala sama, a sad već to ide po navici, to se zna što se radi svake godine. Hahaha!“

AUTORICA: „***S koliko godina stječete zvanje mentor?***“

UČITELJICA: „*Sa 45 godina.*“

AUTORICA: „***S koliko bodova i nakon koliko godina radnog iskustva stječete zvanje mentor?***“

UČITELJICA: „*Imala sam 88 bodova, a potrebno je bilo 8 bodova, a zvanje mentora stekla sam nakon 20 godina radnog staža. Zapravo sam ga stekla i puno prije, no nisam bila predložena za napredovanje.*“

AUTORICA: „***Tko vas je prijavio za zvanje mentora ili nagovorio da se sami prijavite? Zašto netko smatra da ste baš Vi spremni za tu ulogu? Ili zašto Vi sami smatrate to za sebe?***“

UČITELJICA: „*Prijavio me je ravnatelj škole, a zašto, to bi njega trebalo pitati!*“

AUTORICA: „***Na koji ste način prikupljali bodove? U kakvom ste izvannastavnom stručnom radu sudjelovali?***“

UČITELJICA: „*Učestvujem u različitim natjecanjima, radim na projektima, održavam predavanja i radionice, u ocjenjivačkoj sam komisiji, prisustvujem na međuzupanijskim i državnim natjecanjima koja organizira Agencija za odgoj i obrazovanje...*“

AUTORICA: „***Je li Vam bilo naporno uz redovnu nastavu raditi projekte?***“

UČITELJICA: „*Da, nije uvijek lako!*“

AUTORICA: „***Koji je bio najzahtjevniji projekt koji ste radili?***“

UČITELJICA: „*Svaki je projekt zahtjevan na svoj način, nema razlike. Svaki zahtjeva veliki angažman učitelja, puno, puno vremena, volje, entuzijazma, sposobnosti...*“

AUTORICA: „***Jeste li autor nekog udžbenika?***“

UČITELJICA: „*Nisam!*“

AUTORICA: „***Kojom ocjenom je bila ocijenjena uspješnost u radu s učenicima? Jeste li zadovoljni ocjenom?***“

UČITELJICA: „Najvišom ocjenom i zadovoljna sam komentarom i ocjenom svoje tadašnje savjetnice. Ona je sad u mirovini.“

AUTORICA: „**Što se promijenilo stjecanjem statusa mentora?**“

UČITELJICA: „Imam nešto veću plaću, drugo baš ništa. Radim sve što sam radila i prije.“

AUTORICA: „**Koje su vaše obveze kao učitelja mentora?**“

UČITELJICA: „Trenutno samo rad na sebi i sakupljanje bodova za novu potvrdu napredovanja nakon 5 godina.“

AUTORICA: „**Pozitivne i negativne strane zvanja mentora.**“

UČITELJICA: „U mom poslu se ništa nije promijenilo. Koliko sam radila prije. Toliko radim i sada. Ne vidim ništa pozitivno, osim povećanja plaće koje je zapravo vrlo malo u odnosu na to koliko se radi.“

AUTORICA: „**Kakav je opseg posla učitelja mentora s obzirom na učitelja?**“

UČITELJICA: „Nema promjene!“

AUTORICA: „**Kako kolege gledaju na Vas kada imate ovaj status?**“

UČITELJICA: „To bi trebalo njih pitati! Hahaha!“

AUTORICA: „**Jeste li zadovoljni plaćom?**“

UČITELJICA: „S obzirom koliko radim, nisam zadovoljna.“

AUTORICA: „**Za koliko se povećala Vaša plaća kada ste stekli status mentora?**“

UČITELJICA: „Nekih 400-injak kn.“

AUTORICA: „**Što biste promijenili u ovom poslu?**“

UČITELJICA: „U samom poslu ništa ne bih mijenjala. Ono što bih rado promijenila je broj učenika u razredu koje treba obavezno smanjiti pogotovo ako imate u razredu i učenike s teškoćama. Svakako bih promijenila i kvalitetu rada, a to znači da svi radimo samo prijepodne, da imamo opremljene učionice sa svim potrebnim materijalima za posao uključujući i prijenosno računalo bez kojeg danas više ne

možemo raditi, a sami si ga moramo kupovati da ne trebamo mi učitelji kupovati papir, flomastere, crvene penkale i ostali pribor.“

AUTORICA: „*Hoćete li se ponovno prijaviti za učitelja mentora ili želite postati učitelj savjetnik?*“

UČITELJICA: „*Da, iduće školske godine imam opet potvrdu o napredovanju, mislim da ću imati dovoljno bodova za učitelja savjetnika.*“

Hvala učiteljici na sudjelovanju u intervjuu u svrhu istraživanja za diplomski rad. Iskustvo učiteljice zasigurno je dalo uvid mladim učiteljima u prošla vremena kao i razmišljanje o budućnosti. Ono što mlade učitelje čeka je puno izazova, ali i veselja u radu.

6. REZULTAT ISTRAŽIVANJA

Nakon provedenog intervjua s učiteljicom Snježanom dobiven je uvid u školovanje nekad i danas. Učiteljica Snježana voljela je školu i sve vezano uz nju. Unatoč pješaćenju 4 kilometara do škole uvijek je dolazila s osmijehom na licu. Važan projekt koji je obilježio njezino školovanje bilo je pospremanje drva za školu, dok je to danas nezamislivo.

Prisjeća se kako su učitelji za vrijeme njezinog školovanja bili svetinje te je njihova riječ bila iznimno važna. Upravo zbog toga su bili poštovani. Neki učitelji su svoju nastavu poučavali sjedeći na svom mjestu, dok su učenici pisali bilješke kako je tko stigao. Pisane i usmene provjere nisu bile najavljivane. Učiteljica smatra kako je teorijski dio u školi u ono vrijeme bio izrazito popraćen praktičnim radom. Sve što se teorijski učilo učenici su mogli vidjeti i osjetiti kroz praktični rad.

Učiteljica Snježana upisala je srednju pedagošku školu (danas nema takve srednje škole) koja je bila u rangu s današnjom gimnazijom. Prilikom upisa u srednju školu polagala je prijemni ispit koji se sastojao od pismenog i usmenog dijela koji je odlučivao o daljnjoj sudbini učenika. Kriteriji su bili poprilično visoki, posebice usmeni dio ispita koji se odnosio na izgovor. Pohađajući srednju pedagošku školu odrađivala je praksu u školi koja se odnosila na praćenje učitelja te pomaganje u nastavi. Prilikom prakse obavezno se vodio dnevnik koji se nakon odrađene prakse predao na uvid profesorima u školi.

Učiteljica Snježana je zahvaljujući odličnim ocjenama u srednjoj školi ostvarila direktan upis na Pedagošku akademiju u trajanju 2 godine. Vrijeme fakulteta bilo je naporno posebice zbog javnih predavanja u školi te predavanja profesora na fakultetu prisjeća se učiteljica. Također, nekad je bilo i premalo vremena da bi se nešto pojelo. Učitelji u školama nisu bili previše susretljivi prilikom preuzimanja nastavne jedinice. Uvijek su bili u nekoj žurbi te su čak i javno pokazivali nezadovoljstvo u radu sa studentima. Veći dio studiranja imao je naglasak na praktičnoj nastavi. Uzorna predavanja kao i javna predavanja studenata odnosila su se na predavanja iz svakog tipa sata (osim provjere znanja).

Stožiranje nekad i danas ne razlikuje se previše. Traje godinu dana, a razlika je u tome što je u ono vrijeme osoba trebala biti zaposlena da bi mogla stažirati te nije bilo vremena za pripremu stručnog ispita. Prilikom stažiranja nije imala susretljive kolege već se morala samostalno snalaziti u novim situacijama.

Nakon 5 godina rada u smjenama zaposlila se u OŠ Ksavera Šandora Gjalskog u kojoj radi i danas. Sudjelovanjem u raznim projektima ostvarila je 88 bodova čime je zasluženno stekla zvanje mentora te se nada zvanju učitelja savjetnika. Puno se ulaže truda u napredovanje, bodovi se skupljaju u različitim područjima, no postavlja se pitanje vrijedi li sav taj trud 400-tinjak kuna više na plaću? Učiteljica ističe veliko nezadovoljstvo glede toga.

7. RASPRAVA

Interes za neko zanimanje kod svake osobe se javlja u različitom periodu života kao i motivacija koja nas pokreće za određeno zanimanje. Učiteljicu Snježanu je potaknula njezina učiteljica razredne nastave, igra škole kod kuće te izviđači gdje je vodila vod. Zapravo sve počinje nesvjesno kroz igru.

Uspoređujući nastavu nekad i danas ne uočavamo prevelike razlike. Prevladava frontalni rad kao što je prevladavao nekada unatoč raznim reformama, no u skoroj budućnosti treba se nadati da će naglasak biti na učenicima i njihovom aktivnijem sudjelovanju u nastavi. Projekti se uvelike razlikuju u odnosu na nekad. Naime, ne odnose se više na slaganje drva već su usmjereni na razna područja kao što su matematika, biologija, fizika, astronomija i sl. Tehnologija se koristi od davnina, no danas je naprednija te brža u odnosu na prošla vremena.

Unatoč dobrim i pozitivnim stvarima danas, dvije stvari zasigurno još nisu dobile mjesto koje zaslužuju. Prvo, učitelj je nekada bio autoritet i njegova riječ je bila svetinja. Poštovanje prema učitelju imala su djeca, ali i roditelji. Danas učitelj gubi autoritet, sve manje i manje ga se poštuje te ga se krivi za loše ocjene učenika. Uz to, kao što i sama učiteljica Snježana tvrdi nedostaje praktične nastave u školi. Većina nastavnog sadržaja nije potkrijepljena konkretnim primjerima kao što se nekad radilo primjerice na domaćinstvu (kuhanje, šivanje itd.). Puno se truda ulaže u organiziranje kvalitetne nastave, a to također uključuje izdvajanje novaca iz vlastitog džepa jer većina škola ne može učiteljima omogućiti sve potrebne materijale.

Unatoč trudu i napredovanju u učitelja mentora njihov posao ostaje isti te se ne vide drastične promijene. Nezadovoljstvo se ističe u plaći iz razloga što učiteljica Snježana smatra da se radi previše u odnosu na dodatak na plaću. Ali jedno je sigurno – ona osoba kojoj je učiteljstvo poziv tada na prvo mjesto stavlja ljubav, djecu i kolege na prvo mjesto, a zatim sve ostalo.

8. ZAKLJUČAK

Nije važno koje smo godine studirali niti je li se naš fakultet u to vrijeme zvao Visoka pedagoška škola ili Učiteljski fakultet. Cilj ustanove bio je jednak – stvoriti kompetentnog učitelja. Učitelj je osoba koja odgovarajućim kompetencijama uči mlade ljude svojim poučavanjem i priprema učenike za život. To je osoba koja napreduje svakim danom. Korištenjem različitih metoda poučavanja i tehnika potiče svoje učenike na sudjelovanje na satu. Učitelj uči djecu budućnosti stoga svoje metode i tehnike treba tome i prilagoditi.

Učitelji napreduju svakim danom te u svakoj novoj situaciju. Razne radionice i edukacije pomažu učiteljima da budu u korak s trendovima školstva te da bi svoju nastavu učinili zanimljivom učenicima. Na taj način učitelj napreduje. On nikada neće biti ista osoba koja je bila na početku svoj rada. Biti učitelj svakoj osobi koja odabere to zanimanje treba biti poziv jer će tada osoba biti zadovoljna sobom i svojim poslom, a to uvelike utječe na učenike i kolege. Da se trud i ne prospavane noći isplate to je dokazala učiteljica Snježana. Kada nešto voliš tada daješ sve od sebe da bi ostario cilj i pružio sebi neizmjereno zadovoljstvo postignutim ciljem. Mladim ljudima treba poticaja i mogućnosti da bi radili ono što vole., jer ljubav pokreće sve. Ljubav prema poslu treba biti prisutna da bismo što bolje učenike pripremili na život te da bismo kao učitelji napredovali.

9. LITRATURA

1. Bogнар, L., & Matijeвиć, M. (2002). *Didaktika*. Zagreb: Naklada Školska knjiga.
2. CARNET. (2019). *Loomen*. Preuzeto 22. 5 2019 iz CARNET: <https://loomen.carnet.hr/mod/book/view.php?id=358024&chapterid=62769>
3. Cindrić, M. (1995). *Profesija učitelja u svijetu i u Hrvatskoj*. Velika Gorica - Zagreb: Naklada Persona.
4. Dasović, A. (2019). *Edukacije nastavnika: Nećemo napredovati, a sve rješavamo*. Preuzeto 22. 5 2019 iz portal 24 sata: <https://www.24sata.hr/tech/edukacije-nastavnika-necemo-napredovati-a-sve-rjesavamo-623513>
5. Dasović, A. (2019). *Ministarstvo: Najboljih 500 učitelja dobit će po 10.000 kn*. Preuzeto 22. 5 2019 iz portal 24 sata: <https://www.24sata.hr/news/ministarstvo-najboljih-500-ucitelja-dobit-ce-po-10-000-kn-630530>
6. Đuranović, M., Klasnić, I., & Lapat, G. (2013). Pedagoške kompetencije učitelja u primarnom obrazovanju. *Škola i život: časopis za teoriju praksu odgoja i obrazovanja*, vol. 59(br. 29), str. 34-44.
7. Gazdić-Alerić, T., & Aladrović, K. (2009). Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. *Lahor : časopis za hrvatski kao materinski, drugi i strani jezik*, vol. 1(br. 7), str. 139-145.
8. HINA. (2019). *Najboljih 500 učitelja dobit će nagradu 10.000 kuna godišnje*. Preuzeto 22. 5 2019 iz portal 24 sata: <https://www.24sata.hr/news/najboljih-500-ucitelja-dobit-ce-nagradu-10-000-kuna-godisnje-607281>
9. Horvat, A., & Lapat, G. (2012). Cjeloživotno obrazovanje učitelja. *Andragoški glasnik*, vol. 16(br. 2), str. 131-142.

10. Jurčić, M. (2012). *Pedagoške kompetencije suvremenog učitelja*. Zagreb: Naklada Redeco.
11. Jurčić, M. (2014). Kompetentnost nastavnika - pedagoške i dinamičke dimenzije. *Pedagogijska istraživanja*, vol. 11(br. 1), str. 77-91.
12. *Kolektivni ugovor za zaposlenike u osnovnoškolskim ustanovama*. (2018). Preuzeto 22. 3. 2019. iz Narodne novine: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2018_06_51_1018.html
13. Kuzijev, J., & Topolovčan, T. (2013). Uloga odabira učiteljske profesije i samopoštovanja u sagorijevanju učitelja u osnovnoj školi. *Andragoški glasnik*, vol. 17(2), str. 125-144.
14. Ljubetić, M., & Kostović Vranješ, V. (2008). Pedagoška (ne)kompetencija učitelj/ica za učiteljsku ulogu. *Odgojne znanosti*, vol. 10(br. 1), str. 209-230.
15. Mihaliček, S. (2011). Zadovoljstvo i sreća učitelja. *Napreda: časopis za pedagogijsku teoriju i praksu*, vol. 152(br. 3-4), str. 389-402.
16. Mijatović, A. (2000). *Leksikon temeljnih pedagogijskih pojmova*. Zagreb: Naklada Edip.
17. *Ministarstva i državna tijela*. (2019). Preuzeto 22. 5 2019 iz Središnji državni portal: <https://gov.hr/ministarstva-i-drzavna-tijela/58>
18. *Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske*. (2016). Preuzeto 22. 5 2019 iz Ministarstvo: <https://mzo.hr/hr/brzi-linkovi/ministarstvo%20>
19. Mlinarević, V. (2002). Učitelj i odrednice uspješnosti poučavanja. *Život i škola*(7).
20. Petrović-Bjekić, D. (1997). Dinamičke osobine ličnosti nastavnika i uspješnost u nastavi. *Psihologija*(br. 1-2), str. 93-110.
21. Poljak, V. (1988). *Didaktika*. Zagreb: Naklada Školska knjiga.
22. *Pravilnik o napredovanju učitelja i nastavnika u osnovnom i srednjem školstvu*. (1995). Preuzeto 22. 3 2019. iz Narodne novine: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1995_11_89_1418.html

23. *Pravilnik o odgovarajućoj vrsti obrazovanja učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi.* (2019). Preuzeto 22. 3. 2019 iz Narodne novine: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_01_6_137.html
24. Ricijaš, N., Huić, A., & Branica, V. (2006). Zadovoljstvo studijem i samoprocjena kompetentnosti studenata nekih pomagačkih profesija. *Hrvatska revija za rehabilitaciju istraživanja, Vol. 42*(br. 2), str. 51-68.
25. Sekulić Erić, I. (2018). *Priručnik za polaganje stručnog ispita pripravnika u osnovnim i srednjim školama.* Zagreb: Zadružna štampa d.d.
26. Škalamera Gaćina, S. (2014). Zakon o pučkim školama i preparandijama u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji iz 1874. godine: sto četrdeseta obljetnica hrvatskoga zakona o obveznom obrazovanju. *Anali za povijest odgoja, vol. 13*(no. 13), str. 99-133.
27. Vidić, T. (2009). Zadovoljstvo poslom učitelja u osnovnoj školi. *Napredak: časopis za pedagoški teorijsku i praksu, vol. 150*(br. 1), str. 7-20.
28. Vrgoč, H. (2012). Društveno-ekonomski aspekti učiteljstva. *Napredak: časopis za pedagoški teorijsku i praksu, Vol. 153*(br. 3-4), str. 547-560.
29. Zagorac, N. (2019). *Da smo mi učitelji, više bismo išli u prirodu, a manje bubali.* Preuzeto 22. 5 2019 iz portal 24 sata: <https://www.24sata.hr/tech/da-smo-mi-ucitelji-vise-bismo-isli-u-prirodu-a-manje-bubali-609275>

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI RADA

Izjava kojom ja, Tea Kušan, izjavljujem da sam diplomski rad pod nazivom „Od učenika do učitelja mentora“ izradila sama, uz pomoć stručne literature i vlastito znanje te uz mentorstvo doc. dr. sc. Gorana Lapata.

Tea Kušan

Biografija

Tea Kušan je rođena 4.1.1996. godine u Zaboku. Odrasla i živi u Zaboku s ocem Krunoslavom, majkom Sanjom te sestrama Tihanom i Majom.

Školovanje je započela 2002. godine u OŠ Ksavera Šandora Gjalškog u Zaboku. Kroz svih 8 godina bila je odličan učenik. Nakon završetka osnovne škole 2010. godine upisuje Srednju školu u Zaboku, smjer ekonomist te sve četiri godine završava vrlo dobrim uspjehom.

Daljnje školovanje nastavljeno je 2014. godine upisnom na Učiteljski fakultet u Zagrebu – odsjek u Čakovcu, modul hrvatski jezik. Svih pet godina je redovno polagala ispite te diplomirala s temom „*Od učenika do učitelja mentora*“.